2014D48217

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu over haar brief d.d. 8 december 2014 inzake de stand van zaken in de EU over het voorstel voor nationale teeltbevoegdheid van genetisch gemodificeerde gewassen (Kamerstuk 27 428, nr. 296) en haar brief d.d. 12 december 2014 over de stand van zaken van het voorstel voor nationale teeltbevoegdheid voor genetisch gemodificeerde organismen (Kamerstuk 27 428, nr. 297).

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Vermeij

Adjunct-griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Koerselman

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu inzake de stand van zaken in de EU inzake het voorstel voor nationale teeltbevoegdheid van genetisch gemodificeerde (gg) gewassen. De leden van de VVD-fractie hebben hier enkele vragen over.

Algemene vragen

De leden van de VVD-fractie begrijpen dat de eerste versie van het voorstel in 2010 is ingediend. Op 12 juni 2014 is er door de Raad een flinke klap gegeven op de onderhandelingen. De Raad kwam met een voorstel om lidstaten de mogelijkheid te geven de teelt van gg-gewassen op hun grondgebied te verbieden nadat er een EU-markttoelating was gegeven. Dit voorstel is in eerste lezing aangeboden aan het Europees parlement (EP). De tweede lezing vond plaats in oktober in de Milieucommissie van het EP. Deze commissie heeft een aantal amendementen op het voorstel aangenomen.
De leden van de VVD-fractie vragen of het klopt dat de amendementen die door de Milieucommissie van het EP zijn aangenomen en het compromisvoorstel van de Raad uiteenlopen. De Staatssecretaris schrijft dat met deze amendementen het bereikte compromis in de Raad opnieuw ter discussie komt te staan. Kan de Staatssecretaris een inhoudelijke toelichting op deze uitspraak geven? Welke wijzigingen zijn door de Milieucommissie van het EP aangebracht? Op welke punten verschillen de amendementen van het EP van het compromis uit de Raad? Kan de Staatssecretaris van deze wijzigingsvoorstellen een inhoudelijk overzicht sturen aan de Kamer?
Verder vragen de leden van de VVD-fractie wat de consequenties zijn van het aangepaste voorstel. In welke gewijzigde punten kan Nederland zich vinden en in welke niet, en waarom? Wat zijn de grootste overgebleven vraagstukken van het voorstel? Welke verschillen tussen het EP en Raad wegen het zwaarst, en waarom? Kan de Staatssecretaris een situatieschets geven van het krachtenveld tussen de lidstaten, en tussen Raad en EP?
De leden van de VVD-fractie begrijpen dat de Raad en het EP inzetten op een akkoord in tweede lezing in januari 2015. Als er geen akkoord wordt bereikt, zal er volgens de Staatssecretaris een bemiddelingscomité aan de slag gaan. Wie nemen er deel aan dit bemiddelingscomité? Is er nog ruimte voor inbreng vanuit de nationale lidstaten? Wat wordt het tijdpad dan?
Kan de Staatssecretaris in het vervolg in haar brieven meer ingaan op de inhoudelijke ontwikkelingen van voorstellen en van behandelingsprocessen in de EU? De leden van de VVD-fractie hechten eraan kennis te

hebben van de inhoudelijke veranderingen, de consequenties van deze voorstellen en het standpunt dat de bewindspersoon namens Nederland inneemt.

Inhoudelijk

De leden van de VVD-fractie vragen of de Staatssecretaris per onderwerp dat zij in haar brief van 8 december 2014 (Kamerstuk 27 428, nr. 296) aan de Kamer heeft gestuurd, kan toelichten welke amendementen wel en welke niet in het nieuwe compromisvoorstel zijn opgenomen. Blijkens de hierboven genoemde brief zijn de Nederlandse bezwaren tegen de voorgestelde amendementen van het EP de volgende:

– het veranderen van de juridische grondslag voor het voorstel van de interne markt;
– het opnemen van milieuveiligheidsaspecten als grond voor een nationaal verbod;
– uitbreiding van de reikwijdte van het voorstel;
– het schrappen van de verplichting om eerst een verzoek in te dienen tot beperking van de geografische scope van de aanvraag (fase I), voordat een nationaal teeltverbod mogelijk wordt (fase II);
– zodanige wijziging van de procedure van fase I, dat de aanvrager een verzoek (eis) van een lidstaat niet kan weigeren;
– het verplicht stellen voor lidstaten om wettelijke voorzieningen te treffen inzake co-existentie.

De leden van de VVD-fractie vragen welke van deze voorstellen in het nieuwe compromisvoorstel zijn opgenomen. Wat zullen de consequenties van deze voorstellen zijn, indien deze in de huidige vorm worden opgenomen en in werking treden? Hoe veranderen deze amendementen de ruimte voor het nog te ontwikkelen nationale afwegingskader ten opzichte van het compromisvoorstel van de Raad uit juni 2014?
Hoe beoordeelt de Staatssecretaris de aanpassing in het voorstel dat het mogelijk is twee keer een veiligheidstoets voor gg-gewassen uit te voeren? De eerste toets wordt uitgevoerd door de European Food Safety Authority (EFSA) om te bepalen of een gewas toegelaten kan worden tot de markt. De tweede toets kan, indien dit gewas door EFSA veilig is bevonden voor mens, dier en milieu, nogmaals door een lidstaat worden uitgevoerd en gebruikt worden als reden om teelt op het eigen grondgebied te verbieden. Deelt de Staatssecretaris de mening dat het uitvoeren van één veiligheidstoets op Europees niveau door de EFSA voldoende en afdoende is? Deelt de Staatssecretaris de mening dat aan het oorspronkelijke voorstel vastgehouden moet worden en dat veiligheid geen nationale reden kan worden? Zo nee, waarom niet? Welke lidstaten zijn voorstanders van het toevoegen van veiligheidsredenen aan de opties voor lidstaten om gg-gewassen op nationaal grondgebied te weren?
De leden van de VVD-fractie vragen de Staatssecretaris hoe zij de mogelijkheid apprecieert om gg-gewassen als soort geheel uit te sluiten voor teelt op nationaal grondgebied. Deze leden vragen of het niet beter is per concreet geval te bepalen of teelt toegestaan kan worden of niet. Kan de Staatssecretaris hierop ingaan?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu inzake de stand van zaken in de EU inzake het voorstel voor nationale teeltbevoegdheid van genetisch gemodificeerde (gg) gewassen. De leden hebben hierover enkele vragen.
De leden van de PvdA-fractie begrijpen dat de Raad en het EP inzetten op een akkoord in tweede lezing in januari 2015. Op welk moment zal dit in een van de Raden aan de orde komen? Kunt u de Kamer tijdig hierover

informeren zodat, ook als het in een andere dan de L&V-raad, de regeringsvertegenwoordiger het oordeel van de Kamer mee kan nemen?
De leden van de fractie van de PvdA ondersteunen het amendement vanuit het EP om milieugrondslagen toe te laten als grond voor een nationaal verbod.
Ze zijn zeer verheugd met het schrappen van de verplichting om eerst een verzoek in te dienen tot beperking van de geografische scope van de aanvraag (fase I), voordat een nationaal teeltverbod mogelijk wordt (fase II) en dat de aanvrager een verzoek (eis) van een lidstaat niet kan weigeren. De leden hechten er immers aan dat als pas jaren nadat een gewas is toegelaten tot de Unie iemand op het idee komt ook in Nederland te gaan planten alsnog een nationaal verbod kan worden besloten. Dat zou niet mogelijk zijn als bij aanvang geen regionale beperking zou zijn aangevraagd. Zou dit niet zo gewijzigd worden dan zou bij elke toelating preventief een regionale uitsluiting gevraagd moeten worden, ook al gaat het over bijvoorbeeld soja, een gewas dat -vooralsnog- niet in Nederland geteeld kan worden. Zo'n verzoek zou ook niet door de aanvrager geweigerd mogen worden.
De leden zijn benieuwd op welke wijze nu is voorzien in het toepassen van een nationaal verbod bij reeds in de Unie toegelaten ggo-gewassen en in procedure zijnde gewassen zoals Mais 1507?
De leden vragen de regering bij toekomstige aanvragen de Kamer tijdig te informeren opdat besloten kan worden tot het vragen van een regionale beperking in de aanvraag zelf.
Tot slot zien de leden uit naar een voorstel voor nationale criteria op basis waarvan besloten zou kunnen worden tot een nationaal verbod zoals gevraagd bij motie de Liefde-van Dekken.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie zijn ontevreden over de uitvoering van de aangenomen motie-Ouwehand c.s. (Kamerstuk 21 501-08, nr. 502) inzake de niet-limitatieve lijst van gronden. Graag horen deze leden welke exacte stappen gezet zijn om deze motie tot uitvoering te brengen. De inzet van de brief van 8 december 2014 (Kamerstuk 27 428, nr. 296) is niet conform de motie-Ouwehand c.s. In de brief staat namelijk: «Het opnemen van milieuveiligheidsaspecten als grond voor een nationaal verbod is ongewenst, omdat milieuveiligheidsaspecten reeds worden beoordeeld in de EU-milieurisicobeoordeling.» Voorts staat daarin: «Uitbreiding van de reikwijdte van het voorstel is ongewenst, omdat het voorstel uitsluitend is bedoeld om lidstaten de bevoegdheid te geven om teelt van EU-toegelaten ggo's op het eigen grondgebied te beperken of verbieden.» In de motie staat echter: «van mening dat gegronde redenen om de teelt van gentechgewassen te willen verbieden onder andere bestaan uit: sociaaleconomische en ethische overwegingen, aanvullende milieugronden, het toepassen van het voorzorgsbeginsel, het willen vrijwaren van conventionele en biologische landbouw van besmetting met ggo's; verzoekt de regering, in te zetten op een teeltvoorstel dat aan bovenstaande overwegingen tegemoetkomt en niet met minder genoegen te nemen». De leden van de SP-fractie vragen waarom er met minder genoegen genomen wordt, waarom aanvullende milieugronden niet zijn bepleit en waarom sociaaleconomische en ethische overwegingen niet zijn bepleit.
De leden van de SP-fractie vragen voorts hoe uitvoering gegeven is aan de motie-Van Gerven (Kamerstuk 27 428, nr. 276), waarin wordt gevraagd «om de sociaaleconomische gronden voor weigering van nationale gentechteelt breed te houden en niet onnodig te beperken, om de gronden waarop teelt van een gentechgewas nationaal geweigerd kan worden zo breed mogelijk te houden, waarbij deze ook ethische gronden en publieke moraal kunnen omvatten». De inzet van bovengenoemde

brief is niet conform deze motie. Graag krijgen deze leden een gedetailleerde uitleg hoe conform deze motie de inzet is geweest in Europa en waarom de Kamer niet geïnformeerd is over het niet-uitvoeren van deze moties. Graag horen deze leden hoe vorm is gegeven aan de verzoeken uit de genoemde motie-Van Gerven dat een land dat de teelt van een gentechgewas wil weigeren op zijn grondgebied, niet overruled kan worden door de Europese Commissie en dat landen niet eenmalig maar permanent het recht krijgen om teelt van een gentechgewas te weigeren, waarbij de tweede fase dus niet afhankelijk is van de eerste.
De leden van de SP-fractie willen ook graag weten hoe er uitvoering wordt gegeven aan de motie-Van Gerven (Kamerstuk 27 428, nr. 275), waarin wordt gevraagd om te pleiten voor een labelingsplicht voor cisgenese. Garandeert de Staatssecretaris dat zij in Europa een labelingsplicht voor cisgenese zal bepleiten en dat zij niet zal pleiten voor een versoepeling betreffende de categorie-indeling van cisgenese zonder dat hierbij een labelplicht wordt bepleit?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben kennisgenomen van het compromis dat is bereikt tussen de Raad, het EP en de Europese Commissie over de nationale bevoegdheid om teelt van gg-gewassen te beperken of te verbieden, en ook van de kabinetsappreciatie daarvan. Zij willen graag nog enkele vragen daarover stellen.
Voor de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren is het van groot belang dat landen zelf kunnen bepalen of zij teelt van gentechgewassen op hun grondgebied wel of niet willen toestaan. Op dit moment worden landen door de Europese Commissie gedwongen om akkoord te gaan met dit soort teelten. Dat, terwijl de teelt van gg-gewassen risico’s met zich meebrengt. Vermenging van gentechteelten met wilde planten en met gewassen van biologische en gangbare boeren is bijna niet te voorkomen, terwijl heel veel consumenten terecht geen gentech in hun voedsel willen. Deze leden vinden het dus een goede zaak dat er nieuwe regelgeving in de maak is waardoor landen de teelt van gentech in hun land kunnen beperken of verbieden. De juridische houdbaarheid van deze regels, de procedure om te komen tot een beperking of een verbod en de gronden waarop landen dat wel en niet mogen doen, zijn echter lastige punten in de discussie over deze nieuwe regels. Deze leden vrezen dat het huidige compromisvoorstel landen te weinig ruimte en juridische zekerheid biedt om te komen tot verboden op de teelt van gentechgewassen. Om deze reden hebben zij begin dit jaar een motie (Kamerstuk 21 501-08, nr. 502) ingediend om de inzet van Nederland voor deze nieuwe regels aan te scherpen. In de motie, die werd aangenomen door een meerderheid van de Kamer, wordt de regering gevraagd om extra gronden voor een verbod op gentechgewassen in te brengen in het voorstel dat op dat moment werd bediscussieerd door de lidstaten. De Kamer vindt dat sociaaleconomische en ethische overwegingen, aanvullende milieugronden zoals de effecten van extra bestrijdingsmiddelengebruik bij gengewassen, het toepassen van het voorzorgsbeginsel, het willen vrijwaren van conventionele en biologische landbouw van besmetting met ggo’s en het willen garanderen van keuzevrijheid van consumenten, alle als reden moeten kunnen gelden om een verbod op gentechgewassen te kunnen instellen. Vindt de Staatssecretaris al deze redenen terug in het huidige compromisvoorstel, waar zij van plan is om mee in te stemmen? De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zouden het op prijs stellen als de Staatssecretaris in haar antwoord op elk van de genoemde gronden in zou gaan, en zou willen aangeven in welke mate en op welke wijze het huidige voorstel aan de motie tegemoetkomt.

Een groot aantal van de aanvullingen op het voorstel waarom in de motie van de fractie van de Partij voor de Dieren is verzocht, is later ook ingebracht als amendement door het EP. Deze amendementen zijn besproken in een triloog tussen de Europese Commissie, de Raad en het EP. Uit het compromisvoorstel dat nu voorligt blijkt dat een zeer groot aantal amendementen gewoonweg is afgeschoten door de Raad, en dus niet terugkomt in het voorstel dat nu naar alle waarschijnlijkheid zal worden aangenomen en omgezet zal worden in wetgeving. Hoe kijkt de Staatssecretaris terug op deze triloog? Wat is de inzet geweest van Nederland? Op welke manier heeft ze de wens van de Kamer, om bijvoorbeeld aanvullende milieucriteria mee te nemen als grond voor een verbod, geprobeerd uit te voeren? En als ze dat inderdaad heeft geprobeerd, welke landen lagen dan dwars in het omarmen van deze wens van het EP en de Kamer?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren merken op dat een van de belangrijkste discussies over welke gronden wel en niet mogen worden gebruikt om over te gaan tot een verbod op een specifiek gewas, gaat over de aanvullende milieudoelen, die dus nog niet aan de orde zijn geweest in de risicobeoordeling van de EFSA, zoals het effect dat een bepaald gengewas kan hebben op het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Het effect van herbicidetolerante gentechgewassen blijkt immers te zijn dat er veel meer landbouwgif gebruikt wordt dan bij andere gewassen. Deze leden vinden het van groot belang dat een lidstaat dit gegeven kan gebruiken om een verbod op gengewassen te rechtvaardigen.

Een andere belangrijke reden om een nationaal verbod op gentech te willen afkondigen, kan het beschermen van de biologische en gangbare landbouw zijn tegen onbedoelde vermenging met gengewassen. Deze grond was eerder onderdeel van het voorstel zoals dat besproken werd in de Europese Raad. Kan de Staatssecretaris aangeven in hoeverre deze grond nog deel uitmaakt van het compromisvoorstel? Deze grond was ook expliciet opgenomen in de aangenomen motie over aanvullende voorwaarden aan het teeltvoorstel. Toch lezen deze leden in kabinetsbrieven over dit voorstel dat de Staatssecretaris zich verzet tegen opname van «landbouwdoeleinden» als grond voor een nationaal verbod of beperking. Is de Staatssecretaris bereid dit verzet te staken en gewoon de gehele motie goed uit te voeren?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben tevens grote moeite met het verzet van de Staatssecretaris tegen het opnemen van een passage over het instellen van wettelijke voorzieningen over co-existentie. Kan de Staatssecretaris bevestigen dat co-existentiemaatregelen absoluut noodzakelijk zijn om gangbare en biologische teelten te beschermen tegen besmetting met gentechgewassen? De Staatssecretaris zegt dat dit aspect in Nederland al goed geregeld is, en dat wetgeving op dit punt overbodig zou zijn. Deze leden betwijfelen of het in Nederland wel zo goed geregeld is, en of boeren die toch besmet zijn geraakt wel afdoende gecompenseerd zullen worden. Maar de discussie hier is natuurlijk breder. Kan de Staatssecretaris bevestigen dat er op dit punt niet in elk land al afspraken zijn gemaakt? De grensoverschrijdende co-existentie, om het risico af te dekken dat bijvoorbeeld Belgische gentechteelten Nederlandse oogsten besmetten zonder dat de Nederlandse boeren dan in aanmerking komen voor schadevergoedingen, lijkt deze leden bij uitstek een punt om Europees te regelen. Waarom verzet de Staatssecretaris zich daartegen? Is zij bereid haar voorbehoud op dit punt te laten varen?

Volgens de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben de gentechfabrikanten met deze nieuwe regels nog steeds een veel te grote invloed op het beleid van de lidstaten. Voordat een land een verbod of beperking kan instellen, moet het aan de aanvrager van de toelating van een specifiek gentechgewas vragen of dit land, of een gedeelte ervan, buiten de toelatingsaanvraag gehouden mag worden. Dat vinden deze

leden niet acceptabel. Zij vinden dat de bedrijven hiermee veel te veel macht krijgen. Deelt de Staatssecretaris deze mening? Zo nee, waarom niet?
De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vinden het ook van groot belang dat een regering op elk moment een toelating kan heroverwegen. Met andere woorden, als er al een gentechgewas is goedgekeurd voor teelt in een land, en er zijn redenen om deze toelating te beperken of in het geheel in te trekken, moet dat mogelijk zijn. Deze leden wijzen bijvoorbeeld op de mogelijkheid dat veranderde politieke omstandigheden de belangenafweging meer in het voordeel van milieubescherming en keuzevrijheid zullen doen uitvallen. Het voorstel zoals dat tot nu toe werd besproken, creëerde deze mogelijkheden niet. Een toelating werd daarin als het ware onherroepbaar, tenzij er wetenschappelijk onderbouwde nieuwe feiten zouden zijn van onaanvaardbare milieurisico's. En zelfs dan, werd de bevoegdheid om een toelating in te trekken, beperkt door de welwillendheid van de Europese Commissie, die een eindoordeel over de aangevoerde redenen en hun wetenschappelijke onderbouwing zou geven. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vinden dit onverteerbaar, en niet in lijn met de geest van het voorstel, waarin de bevoegdheden voor het al dan niet toestaan van gentechteelt op hun grondgebied juist weer bij de lidstaten zou komen te liggen. Op welke manier wordt er in het huidige voorstel omgegaan met reeds afgegeven toelatingen voor teelt van gentech in een land? En hoe ziet de Staatssecretaris dat in het licht van de bezwaren die deze leden daarbij hebben?
De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren horen graag hoe de planning van dit voorstel, en de later omzetting ervan in wetgeving, er ongeveer uit zal zien. De nieuwe Eurocommissaris heeft ook aangekondigd aan de slag te willen gaan met een algehele herziening van de gentechregelgeving, waarbij ook de toelatingsprocedure voor import van gentechgewassen uit andere landen op de schop zal worden genomen. Op welke termijn zal dit traject ingezet worden? Wat zal de inzet van de Eurocommissaris hierbij zijn, en hoe staat de Staatssecretaris daarin? Graag krijgen deze leden hierop een reactie.

II. Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris

III. Volledige agenda

Stand van zaken in de EU over het voorstel voor nationale teeltbevoegdheid van genetisch gemodificeerde (gg) gewassen. Brief regering d.d. 08-12-2014, Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld – TK 27 428, nr. 296.

Stand van zaken voorstel nationale teeltbevoegdheid genetisch gemodificeerde organismen. Brief regering d.d. 12-12-2014, Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld – TK 27 428, nr. 297.